

12.11.2018

"Είχε μία πολύ καθαρή πυξίδα και την ακολουθούσε"

Stieg Larsson

"Ο Ανθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά"

Το σουηδικό ντοκιμαντέρ *Mannen som lekte med elden* (*Ο Ανθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά*) εμφανίζει μία λιγότερο γνωστή πλευρά του συγγραφέα του παγκόσμιου μπεστ σέλερ *Millenium* των 100 εκατομμυρίων αντιτύπων, την πολιτική του ένταξη στο ρεύμα της επαναστατικής αριστεράς και την αδιάκοπη και επίμονη αντιφασιστική του δράση.



Ο Stieg Larsson σε νεαρή ηλικία. Φωτ. SLS. "Δρκετές μέρες μετά τη Γιορτή του Καλοκαιριού, ο Μίκαελ πίρε το δανεικό Βόλβι και κατευθύνθηκε προς τα βόρεια, απ' την εθνική οδό Ε4." (Το κορίτσι με το τατουάζ)



Stieg Larsson, ο αντιφασίστας

Το σουηδικό ντοκιμαντέρ *O'Ανθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά* διηγείται την αδιάκοπη μάχη που έδωσε κατά της ακροδεξιάς ο συγγραφέας του *Millenium* ήδη από τη δεκαετία του '80, την εποχή που ήταν δημοσιογράφος και ακτιβιστής.

Anne-Françoise Hivert

'Αρθρο της ανταποκρίτριας της *Monde* στο Μάλμε της Σουηδίας στο περιοδικό *M* της *Monde* | 02.11.2018

Το ντοκιμαντέρ *O Άνθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά* του Henrik Georgsson ξεκινάει με μια συνέντευξη που είχε δώσει ο Stieg Larsson το 2004. Ο Σουηδός είναι τότε 50 ετών, φοράει τα αιώνια στρογγυλά γυαλιά του, ένα γκρίζο μπλέιζερ και δείχνει προβληματισμένος. Ο άντρας δεν είναι ακόμη ο συγγραφέας με τα 90 εκατομμύρια βιβλία που κυκλοφόρησαν παντού στον κόσμο. Και δεν θα γίνει εξάλλου και ποτέ. Ο Stieg Larsson πέθανε μερικές εβδομάδες μετά τη συνέντευξη αυτή, στις 9 Νοεμβρίου του 2004, από καρδιακή προσβολή, πριν ακόμα εκδοθεί ο πρώτος τόμος του *Millenium*. Καθισμένος σε μια πορτοκαλί πολυθρόνα στο γραφείο του σε μια σοφίτα του αντιρατσιστικού περιοδικού *Expo* που ιδρύθηκε το 1995 στην Στοκχόλμη, κάνει λόγο για μια δημοκρατία "πάντα υπό απειλή", επειδή, όπως λέει, "δεν είναι ένα θείο δώρο που έπεσε από τον ουρανό", αλλά κάτι "για το οποίο κάθε γενιά πρέπει να αγωνίζεται".

Εξάλλου, αν το 2004 η δημοκρατία υπάρχει στην Ευρώπη, "δεν ξέρουμε τι πρόκειται να συμβεί σε είκοσι χρόνια", διαπιστώνει ο Stieg Larsson στο τέλος του ντοκιμαντέρ του Henrik Georgsson. Αν η κριτική αποθέωσε την ταινία όταν κυκλοφόρησε στα τέλη του Σεπτέμβρη, είναι επειδή στο πορτρέτο αυτό του συγγραφέα σκιαγραφείται η ιστορία του νεοναζισμού στη Σουηδία μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Στη δεκαετία του '80, ο Larsson προφήτευε τις σημερινές επιτυχίες των Δημοκρατών της Σουηδίας (SD), που τότε ήταν μία ελάχιστη μειοψηφία και τώρα διαδραματίζουν ρόλο-κλειδί στο σουηδικό Κοινοβούλιο με το 17,6% των ψήφων που έλαβαν στις εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου.

Στα σουηδικά, ο τίτλος του ντοκιμαντέρ είναι *Mannen som lekte med elden* (Ο Άνθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά) -μια αναφορά στο δεύτερο τόμο του *Millenium - Το κορίτσι που έπαιζε με τη φωτιά*. Πενήντα μαρτυρίες συλλέχθηκαν, μεταξύ αυτών και της Eva Gabrielsson, της συντρόφου του συγγραφέα και συγγραφέας η ίδια, αλλά και των παλιών συναδέλφων του στο πρακτορείο ειδήσεων TT, όπου εργάστηκε για πάνω από είκοσι χρόνια ως γραφίστας, αφιερώνοντας τις νύχτες του σε κάτι που θα του γίνει εμμονή: το κυνήγι των ακροδεξιών στη Σουηδία, ως και στα υπόγεια όπου συγκεντρώνονται. Τους φωτογραφίζει, διασταυρώνει στοιχεία, δημιουργεί αρχεία.

Ο Stieg Larsson γράφει επίσης στο περιοδικό *Searchlight*, που ιδρύθηκε το 1975 από τον βρετανό αντιφασίστα αγωνιστή Gerry Gable, ο οποίος καταθέτει τη μαρτυρία του με καλυμμένο πρόσωπο. Το ίδιο ισχύει και για ένα ζευγάρι πρώην συνεργατών του *Expo*: το 1999, μία βόμβα τοποθετημένη κάτω από το αυτοκινητό τους εξερράγη, τραυματίζοντας σοβαρά τον άντρα. Ο οκτάχρονος γιος τους γλύτωσε από θαύμα με μερικές μόνο γρατζουνιές.

Το ντοκιμαντέρ περιγράφει τις απειλές της άκρας δεξιάς, τα ανώνυμα τηλεφωνήματα, τις σφαίρες που έφταναν μέσω ταχυδρομείου... Ο Stieg Larsson γίνεται ειδικός σε θέματα ασφαλείας. Αγοράζει ένα εγχειρίδιο με οδηγίες που εξηγεί πως να ανοίγεις ένα παγιδευμένο δέμα χωρίς να εκρήγνυται, και ζητάει από τους συναδέλφους του να έχουν κρυμμένο ένα ρόπαλο του μπέιζμπολ στην είσοδο του διαμερισμάτος τους... Διασπασμένες και χωρίς οικονομικά μέσα, οι ακροδεξιές ομαδούλες θεωρούνται στη Σουηδία, την δεκαετία του '80, μια ανωμαλία που σύντομα θα είναι παρελθόν. Ο σκηνοθέτης Henrik Georgsson εκφράζει τον θαυμασμό του για την "εμμονή" του Stieg Larsson, ο οποίος, αγνοώντας δυσκολίες και κινδύνους, επιμένει: "Είχε μία πολύ καθαρή πυξίδα και την ακολουθούσε."

Το 1995, έτος δημιουργίας του *Expo* που παραμένει ως και σήμερα το κύριο παρατηρητήριο της άκρας δεξιάς στη Σουηδία, οι νεοναζί διαπράττουν εννέα φόνους στη χώρα. Την ίδια χρονιά, ο Jimmie Åkesson, 16 χρονών τότε και σήμερα αφεντικό της σουηδικής άκρας δεξιάς, προσχωρεί στο SD. Το κόμμα αυτό, που ιδρύθηκε επτά χρόνια νωρίτερα, προσπαθεί να ξεκόψει από τις ρίζες του στο νεοναζιστικό χώρο. Το *Expo* συνεχίζει να αποδεικνύει τους θολούς δεσμούς ανάμεσα στους δύο.

Περισσότερο κι από το *Millenium*, εδώ έγκειται η κληρονομιά του Stieg Larsson. Ο άνθρωπος που έπαιζε με τη φωτιά θα προβληθεί στις αρχές της επόμενης χρονιάς από την σουηδική τηλεόραση σε μια σειρά από επεισόδια.

— Μτφ Σ.Σ.



Σκηνές από το ντοκιμαντέρ *Mannen som lekte med elden* (2018) του σουηδού σκηνοθέτη Henrik Georgsson.



Σουηδοί ναζιστές στη Στοκχόλμη κινητοποιούνται για τις βουλευτικές εκλογές του 1932. Φωτ. Släktistoria. "Το σίγουρο πάντα πως τα αδέρφια προσκήρωσαν στο φασιστικό κίνημα. Η νέα Σουηδία, του Περ 'Ενταλ. Τα χρόνια περνούσαν και ο Χάραλντ Βάνιερ ακολουθούσε πιστά τον Περ 'Ενταλ, πρώτα στην Εθνική 'Ένωση Σουηδίας, ύστερα στη Σουηδική Αντίσταση και τέλος στη Νέα Σουηδικό Κίνημα που ιδρύθηκε με τά τη ληξη του πολέμου. Παρέμεινε μέλος μέχρι το θάνατο του Περ 'Ενταλ, κάπου μέσα στη δεκαετία του '90, και κατά περιόδους πάντα στη σημαντικότερη χρηματοδότης ενός συυποδικού φασισμού που βρισκόταν σε λίθιαργο." (Το κορίτσι με το τατουάζ)





© O Stieg Larsson μπροστά στο σκεδιαστηρίο του (ήταν και γραφίστας).

f t



© Hans Runesson
Η διάσημη φωτογραφία που τράβηξε ο Hans Runesson το 1985 στην πόλη Växjö της Σουηδίας δείχνει την Danuta Danielsson να φέρνει την τσάντα της στο κεφάλι ενός σκίνηντ νεοναζί. Η Danielsson, 38 ετών τότε, εξοργίστηκε όταν είδε μέλη του νεοναζιστικού σουηδικού Nordic Realm Party να διαδηλώνουν στην πόλη. Η μπέρα της ήταν στο 'Ασυρβίτς, Via Women in the World.

f t



Εξώφυλλα του περιοδικού Έπειρο από πρόσφατα τεύχη του.



Stieg Larsson, ο άνθρωπος του Millenium

Loïc Di Stefano

Le salon littéraire - 19.01.2013



Ο Karl Stig-Erland Larsson γεννιέται στις 15 Αυγούστου του 1954 στο Skelleftehamn, μια μικρή πόλη στην βορειοανατολική Σουηδία. Μεγαλώνει κοντά στον παππού και την γιαγιά του και σημαδεύεται από τη φιγούρα του παππού του, ενός στρατευμένου πολιτικού αγωνιστή που φυλακίστηκε στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου επειδή πολέμησε τους ναζί. Μετά τον θάνατο του παππού του, ο Stieg, που είναι μόλις εννέα χρονών, πηγαίνει να ζήσει με τον πατέρα και τον αδερφό του.

Παθιασμένος με το διάβασμα από την πιο τρυφερή του ηλικία, ο Stieg Larsson αρχίζει να γράφει τις δικές του ιστορίες από τα δωδεκά του.

Στην εφηβεία, αφήνει την μυθοπλασία και επικεντρώνεται στην πολιτική και την δημοσιογραφία. Αρχίζει να γράφει για τον πόλεμο του Βιετνάμ και ανακαλύπτει την πολιτική στράτευση. Είναι 18 ετών όταν συναντά σε μια πορεία διαμαρτυρίας αντι-Βιετνάμ την Eva Gabrielsson. Οι δυό τους θα ερωτευθούν αμέσως και θα παραμείνουν ενωμένοι όλη της τη ζωή.

Το 1975, ο Larsson υπηρετεί την δίχρονη υποχρεωτική στρατιωτική του θητεία, συνεχίζοντας παράλληλα την πολιτική του δράση: μοιράζει λαθραία στους στρατώνες ένα τροτσκιστικό περιοδικό. Στο τέλος αυτής της περιόδου, φεύγει για την Ανατολική Αφρική όπου μετέχει στην εκπαίδευση γυναικών ενός μαρξιστικού αντάρτικου, μαθαινοντάς τους το χειρισμό των όπλων.

Επιστρέφοντας στη Σουηδία εγκαθίσταται με την Eva Gabrielsson στην Στοκχόλμη. Αρχίζει να ερευνά τον δεξιό εξτρεμισμό, ειδικά τα ανθεκτικά υπολείμματα του νεοναζισμού, το ρατσισμό και το σεξισμό στην Σουηδία και στον υπόλοιπο κόσμο. Στη δεκαετία του '80, γίνεται ο ανταποκριτής εκ Σκανδιναβίας του βρετανικού περιοδικού *Searchlight* που εστιάζει στον αγώνα ενάντια στο φασισμό και το ρατσισμό.

Εργάστηκε επίσης ως συντάκτης για την *Fjarde Internationalen*, την σουηδική εφημερίδα ενός σχετικά άγνωστου κλάδου της τροτσκιστικής Τετάρτης Διεθνούς. Το 1995, συμμετέχει στην ίδρυση της Fondation Expo, ενός οργανισμού αφιερωμένου στην καταπολέμηση της επιρροής της άκρας δεξιάς στη σουηδική κοινωνία. Ο Larsson υπήρξε αρχισυντάκτης του περιοδικού *Expo*, που χρησίμευσε ως μοντέλο για το περιοδικό της σάγκας του...

Εξειδικευμένος δημοσιογράφος, Larsson δεν εγκατέλειψε ωστόσο ποτέ το παιδικό του πάθος για την επιστημονική φαντασία και τα αστυνομικά μυθιστορήματα, και μέσα στη δεκαετία του '90 έγραψε την αστυνομική τριλογία του *Millenium*. Τα βιβλία γνώρισαν μεγάλη επιτυχία στη Σουηδία πριν καταλήξουν στο μικρό βρετανικό εκδοτικό οίκο Quercus, και γίνουν από κει κι ύστερα παγκόσμια μπεστ σέλερ.

Η τριλογία περιστρέφεται γύρω από την Lisbeth Salander, μία νεαρή πανκ χάκερ, που ο Larsson ορίζει ως τη σύγχρονη και ενήλικη εκδοχή της Πίπης της Φακιδομύτης, ηρωίδας των παιδικών του αναγνώσεων, κι από τον Mikael Blomkvist, έναν ερευνητή δημοσιογράφο του οποίου η προσωπική ιστορία έχει δικά του στοιχεία. Στις σελίδες των πυκνών και πολύπλοκων μυθιστορημάτων, το ζευγάρι αντιμετωπίζει έναν κατά συρροή δολοφόνο, ένα δίκτυο πορνείας και μία εθνικοσοσιαλιστική συνομωσία στο εσωτερικό των σουηδικών μυστικών υπηρεσιών.

Ο θάνατος του Stieg Larsson στις 9 Νοεμβρίου του 2004 του στέρησε τη χαρά της επιτυχίας του έργου του, αλλά θα μπορούσε να εγκύπτει στην ίδια λογική: κυκλοφορούν όλες οι θεωρίες, και ιδίως αυτή της δολοφονίας του από έναν από τους πολλούς εχθρούς του που πάντα είχε καταγγείλει στα έργα του (τη μαφία, τους νεοναζί, κλπ.). Ωστόσο η "επίσημη" εκδοχή παραμένει πιστευτή: εξαιτίας μίας επιβαρυμένης υγείας (υπερκόπωση, εξήντα τσιγάρα την ημέρα...), ο Larsson φέρεται να πέθανε από καρδιακή προσβολή, αφότου ανέβηκε με τα πόδια τους επτά ορόφους του γραφείου του επειδή το ασανσέρ του κτηρίου είχε πάθει βλάβη...

Επειδή ο Stieg Larsson πέθανε χωρίς να αφήσει διαθήκη, και δεν υπήρξε ποτέ γάμος ανάμεσα σ' αυτόν και στην Eva, κληρονόμος ορίστηκε ο πατέρας του. Η Eva Gabrielsson αντιτέθηκε νομικά και ηθικά κατά της κληρονομιάς αυτής, δίνοντας μία συγκινητική μαρτυρία σε ένα βιβλίο αφιέρωμα, αρνούμενη να παραδώσει ένα λαπτοπ που ανήκε στον Larsson, το οποίο φέρεται να περιέχει ένα ημιτελές σχέδιο του τέταρτου μυθιστορήματός του.

Αληθινό πολιτιστικό φαινόμενο, η σάγκα του *Milenium* υπήρξε αφορμή για πολιτιστικά ταξίδια (επίσκεψη των εμβληματικών τόπων των μυθιστορημάτων), για δύο κινηματογραφικές μεταφορές και πλήθος βιβλίων.

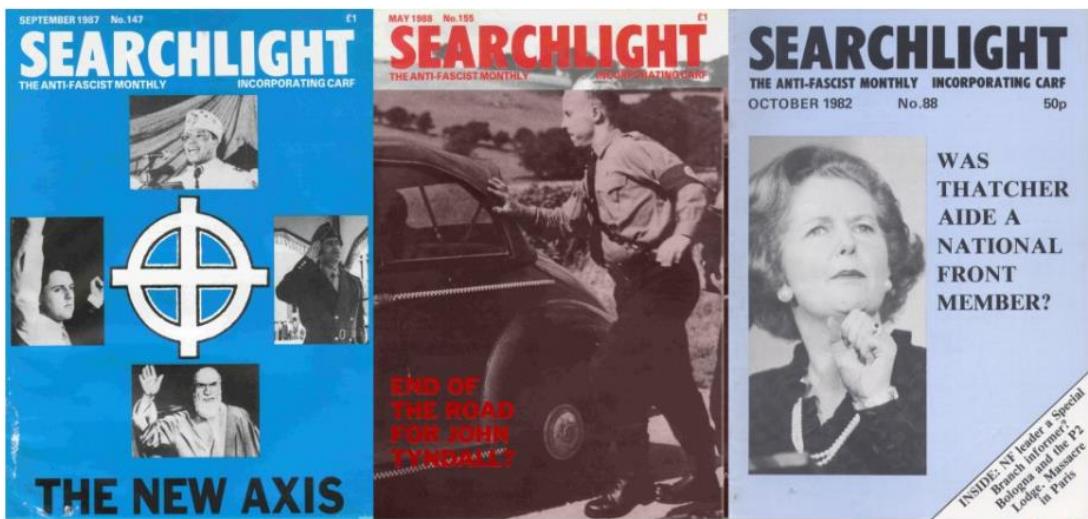
Loïc Di Stefano

— ΜΤΦ. Σ.Σ.



⌚ Ταξίδι με τρένο. Φωτ. Έρω





Το αγγλικό αντιφασιστικό περιοδικό Searchlight με το οποίο ο Stieg Larsson διαπρώσε στενή επαφή, στέλνοντας ανταποκρίσεις και ανταλλάσσοντας πληροφορίες.



BEATING THE FASCISTS

The Untold Story of ANTI-FASCIST ACTION

by Sean Birchall

BEFORE

THE FIGHTING SIXTIES

AFTER

In 1962, faced with a resurgent fascist movement, young Jewish men and women came together to oppose them. Through the 1962 Committee (62 Group), the enemy met their match. Over time, the fighting and intelligence skills of the 62 Group became legendary and remain an inspiration to anti-fascists and the Jewish community today. This is the story of the 62 Group's war against fascism as told by those who were involved at the time.

Για τη δράση των 43 Group και 62 Group στη Μεγάλη Βρετανία, των αποτελεσματικών εκείνων ομάδων κρούσης κατά των νεοναζί που αποτελούνταν από νεαρούς Εβραίους, βρίσκουμε ένα εκτενές άρθρο του Stieg Larsson στο τροτσκιστικό περιοδικό "Internationalen".

Searchlight July 2002 11





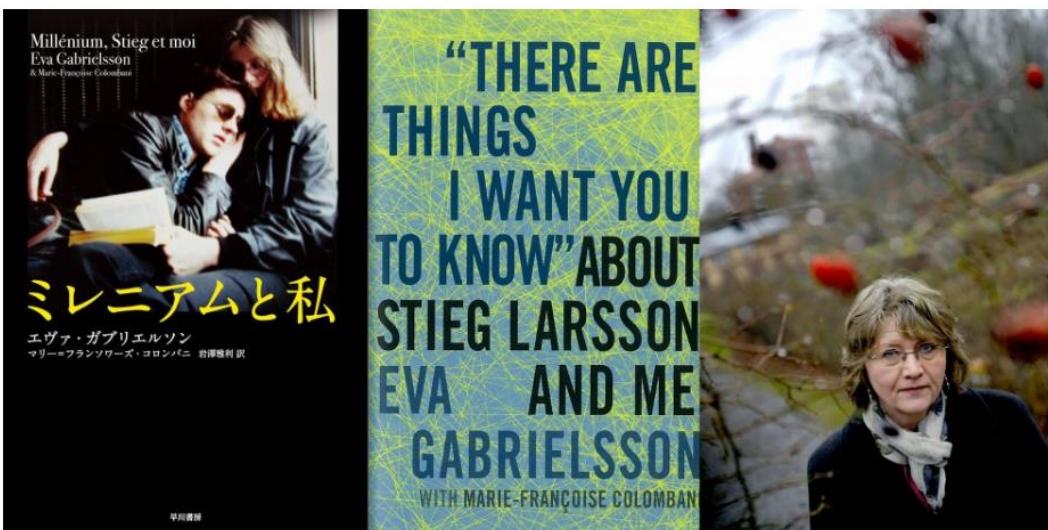
 *Υπάρχει ένας βασικός κανόνας που δεν αποτυγχάνει ποτέ. Εκεί όπου υπάρχουν φασίστες υπάρχουν και αντιφασίστες [...]. Μπορείτε να είστε αντιφασίστες με διάφορους τρόπους: εκεί όπου οι περισσότεροι ανθρώποι εκτιμούν την προφορική καταγγελία, κάποιοι κάνουν το βήμα παράνοιας και αφιερώνουν τη δυναμιά τους και τη ζωή τους στον ενεργό αγώνα. Είναι αυτοί οι μακέτες που έχουν κατανοήσει πλήρως το εύρος των εξερευνητικών απειλών κατά τη δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Ο αγώνας τους σπάνια προκαλεί τον θαυμασμό ή την αντιμοιβή του κοινού με τη μορφή της επίσημης αναγνώρισης ή του κοινωνικού κύρους. Σε αντίθεση μ' αυτό, πρόκειται για έναν αγώνα που διεξάγεται σιωπηλά -όπως συχνά επιβάλλεται- με μικρές πρωτοβουλίες μέτρα και πενιχρά μέσα. Το αποτέλεσμα μπορεί κάποιο να σημαίνει ζωή ή θάνατο για όλους. Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο Harry Bidney. Οταν ηέθησε λίγο πριν από την πλήκτια των 62 ετών, ήταν άγνωστος έξω από ένα περιορισμένο κύκλο. Υπήρξαν αρκετοί που ρίωταν: "Ποιός Harry; Ας απαντήσουμε σύντομα στην ερώτηση αυτή. Τα τελευταία 30 χρόνια, ο Harry Bidney υπήρξε ένας από τους απρωτικότερους οργανωτές της αντιφασιστικής πάλης στην Αγγλία και την Ευρώπη.

Προσθήθησε να δημιουργήσει ένα σταθερό και ισχυρό δίκτυο κατά του δεξιού εξτρεμισμού. Ο Harry γεννήθηκε και μεγάλωσε στο East End του Λονδίνου, γιας μεταναστών της Ανατολικής Ευρώπης. Ήταν στρατιώτης κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, πρώτα στην Ευρώπη και στη συνέχεια στη Μαλαισία. Οταν επέστρεψε στο Λονδίνο το 1946, οι Mosleyites - οι πολιάρι αγγλική ναζιστική παράτοξη - είχαν ήδη αρχίσει να αναδιοργανώνονται μετά τον πόλεμο. Πραγματοποιούσαν προκλητικές πορείες και συγκεντρώσεις, κυρίως στο East End όπου κατοικούσαν πολλοί μετανάστες. Οι προκλητιστές αυτές εκφράστηκαν με βίαιες επιθέσεις εναντίον ποιδιών Εβραίων, απελές και πυρπολήσεις, δεν ήταν λίγες οι φορές που οι αντιφασίστες συνελήφθησαν και κρατήθηκαν όταν προστάθησαν να αμυνθούν. Πολλοί από αυτούς ήταν στρατιώτες που είχαν επιστρέψει από τον πόλεμο και στο δικαστήριο διλήφων ότι έκαναν ακριβώς αυτό για το οποίο κλήθηκαν: να πολεμήσουν τους φασίστες. Η πρώτη ενεργός αντιφασιστική οργάνωση γεννήθηκε μέσα από τους κόλπους του εργατικού κινήματος. Μετά από μια ασυνθίστατη σύγκρουση με τους φασίστες, μια ομάδα ανδρών και γυναικών συγκεντρώθηκαν γύρω από ένα ποτήρι μπύρα σε μια γωνιά μας παμ. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης αποφασίστηκε η δημιουργία μιας οργάνωσης σοβαρά προετοιμασμένης ώστε να αναλάβει τον αγώνα συγκεντρώνοντας πληροφορίες, αποκαλύπτοντας και σταματώντας τις δραστηριότητες των φασιστών. Στο τέλος της συνάντησης, συγκεντρώθηκαν κρήματα για τη χρηματοδότηση της ομάδας. Άδειάζοντας το καπέλο βρέθηκαν 43 νομίσματα των έξι ρέπες: κι έτσι η ομάδα ονομάστηκε 43 Group. Με αυτό το βασικό κερδόλιο, μια από τις πιο θυμητές ομάδες δράσης του εργατικού κινήματος έξεκίνησε τη δράση την το επόμενα χρόνια. [...]” Αρθρό του Stieg Larsson στο περιοδικό “Internationalen”, (1984, τ. 43), οργανό του Socialistiska Partiet, σουηδικού τμήματος της Τετάρτης Διεθνούς.





Πορτρέτο του Stieg Larsson στην Aftonbladet, τη μεγαλύτερη σουηδική εφημερίδα.



"There Are Things I Want You to Know" About Stieg Larsson and Me, το βιβλίο της Eva Gabrielsson για τη ζωή της με τον Stieg Larsson. Χαρακτηρίσε "λαστεία πάνω από τον τάφο" τις ενέργειες του πατέρα και του αδερφού του Larsson για να οικειοποιθων την συγγραφική του κληρονομιά, επιτρέποντας σε ένα άλλο συγγραφέα να προσθέσει νέους τόμους στο Millennium (κάποιο δικό έχει ο Γκοντάρ όταν τάσσεται κατά της οικογενειακής κληρονομιάς, τουλάχιστον σε ό, τι αφορά τα πνευματικά έργα) και ορθήθηκε καπογρηματικά να παραδόσει το πιτελές τέταρτο τόμο της σειράς. "Είναι σα να μου διέγραψαν την ταυτότητά μου, σαν να μου πήραν ό, τι είχα". Η Eva Gabrielsson, αρχιτέκτονας και συγγραφέας η ίδια, αποντώντας σ' αυτούς που υποψήφιζανται ένα δεύτερο λογοτεχνικό χέρι στην τριλογία, διευκρινίζει ότι η γραφή ήταν αποκλειστικά του Stieg, ενώ παραδέχεται πως στο περιεκόμενο υπάρχουν αρκετές δικές της σκέψεις, εργασίες και ίδεες.





1 ◆ 1993

SOCIALISTISKA PARTISTS
TEORETISKA TIDSKRIFT

Nr 2/79
pris 7:50

fjärde internationalen
SOCIALISTISKA PARTISTS SECRETARIAT

**ARBETARRÖRELSEN
INFÖR 80-TALET**

-Världsekonomin-SKP-Arbetets galenskap-

Fjärde Internationalen, το περιοδικό του Socialistiska Partiet, σουνδικού τμήματος της Διεθνούς, όπου δημοσιεύτηκε το παραπάνω άρθρο του Stieg Larsson.

